בסייעתא דשמיא

אור מופלא

גליון תורני לנשים ובנות

חִידּוּשִׁים וְעִיּוּנִים / בַּתּוֹרָה צְפוּנִים
מַעְיַן גַּנִּים / אַהֲבָה בַּעֲדָנִים
לְעֵינַיִן יוֹנִים / לְהִשִּׂית מְכוֹנִים
לַעֲשׂוֹת תִּקּוּנִים / לִשְׁכִינַת שׁוֹכֵן מְעוֹנִים
לְכָבוֹד וְרִנָּנִים / לַאֲדוֹנִי הָאֲדוֹנִים
לוֹ הָעֶלְיוֹנִים / וּשְׁכִינָתוֹ בַּתַּחְתּוֹנִים
וּדְבָרָיו תָּמִים / נֶחְמָדִים וְנֶאֱמָנִים
יְקָרִים מִפְּנִינִים / לֵב מְרַנְּנִים
יוֹכֵר בְּרִית אֵיתָנִים / וְיָחִישׁ פְּרִיוֹנִים
לִשְׁמוֹ מְיַחֲדִים / בְּאַהֲבַת בָּנִים

ערב שבת קודש ויצא | י"א כסלו תשפ"ז | גליון 76

על הפרשה

חִידּוּשִׁים וְעִיּוּנִים בַּתּוֹרָה צְפוּנִים — מַעְיַן גַּנִּים אַהֲבָה בַּעֲדָנִים

יַעֲקֹב קָרָאוֹ 'בַּיִת'

א]. 'וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה: וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא' (בְּרֵאשִׁית כח,י-יא).

וּמְבָאֲרִים חַז"ל (סַנְהֶדְרִין צה,ב; חוּלִין צא,ב) שֶׁלְּאַחַר שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ יָצָא לְחָרָן – הוּא הָרְהֵר בְּדַעְתּוֹ "אֶפְשָׁר עָבַרְתִּי עַל מָקוֹם שֶׁהִתְפַּלְּלוּ בּוֹ אֲבוֹתַי [=מָקוֹם הַמִּקְדָּשׁ] וַאֲנִי לֹא הִתְפַּלַּלְתִּי בּוֹ?", וּמִכֵּיוָן שֶׁהִרְהֵר בְּדַעְתּוֹ לַחְזֹר לִירוּשָׁלַיִם – קָפְצָה לוֹ הָאָרֶץ, וּמיָּד **'וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם' - בְּמָקוֹם הַמִּקְדָּשׁ.**

ב]. וּמַמְשִׁיכָה הַתּוֹרָה (בְּרֵאשִׁית כח,יז) "וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם **בֵּית אֱ-לֹהִים** וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמָיִם... וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם **הַהוּא בֵּית אֵל**... וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה **בֵּית אֱ-לֹהִים**".

וְאָמְרוּ (פְּסָחִים פח,א): "וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מַאי דִּכְתִיב וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַעֲלֶה אֶל הַר ה' אֶל בֵּית אֱ-לֹהֵי יַעֲקֹב וגו', **אֱ-לֹהֵי יַעֲקֹב**, וְלֹא **אֱ-לֹהֵי אַבְרָהָם וְיִצְחָק**?!

אֶלָּא: **לֹא כְּאַבְרָהָם** - שֶׁכָּתוּב בּוֹ הַר - שֶׁנֶּאֱמַר 'אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם בְּהַר ה' יֵרָאֶה'. **וְלֹא כְּיִצְחָק** - שֶׁכָּתוּב בּוֹ שָׂדֶה - שֶׁנֶּאֱמַר 'וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה'. **אֶלָּא כְּיַעֲקֹב** - שֶׁקָּרָאוֹ בַּיִת - שֶׁנֶּאֱמַר 'וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית אֵל'".

'בַּיִת' – הַשָּׂגַת הַפְּנִימִיּוּת

ג]. וּבְאָרוּ חַז"ל (זֹהַר יִתְרוֹ סט,ב): "[=לְכוּ וְנַעֲלֶה] **אֶל הַר ה'** - זֶה אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כב) אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם **בְּהַר ה'** יֵרָאֶה, מַה הַר - הָפְקַר לְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה בָּעוֹלָם, אַף מָקוֹם קָדוֹשׁ זֶה - הָפְקַר כְּנֶגֶד כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה בָּעוֹלָם. **'אֶל בֵּית'** - זֶה יַעֲקֹב, שֶׁקָּרָא לְמָקוֹם זֶה בַּיִת, שֶׁכָּתוּב (שָׁם כח) אֵין זֶה כִּי אִם **בֵּית אֱ-לֹהִים**...

הַר - לִשְׂאָר הָעַמִּים, כְּשֶׁבָּאִים לְהִכָּנֵס תַּחַת כְּנָפָיו. **בַּיִת** - לְיִשְׂרָאֵל, לִהְיוֹת עִמָּם כְּמוֹ אִשָּׁה לְבַעְלָהּ, בְּדִיּוּר אֶחָד בְּשִׂמְחָה, וְרוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶם כְּאֵם עַל הַבָּנִים". עכ"ד הַזֹּהַר.

הֲרֵי מְבֹאָר: **הַר** – בְּבְחִינַת רְשׁוּת הָרַבִּים, שֶׁגַּם הָעַמִּים יְכוֹלִים לְהִסְתּוֹפֵף בּוֹ. **בַּיִת** – בְּבְחִינַת רְשׁוּת הַיָּחִיד, שֶׁהוּא מְיֻחָד לַשְּׁכִינָה וּבָנֶיהָ יִשְׂרָאֵל.

ד]. וְהִנֵּה, הַקֶּשֶׁר בֵּין אֲנָשִׁים שֶׁנִּפְגָּשִׁים **בִּרְשׁוּת הָרַבִּים** – הוּא קֶשֶׁר חִיצוֹנִי, שֶׁהֲרֵי אָדָם לֹא יָכוֹל לְגַלּוֹת אֶת רִגְשׁוֹתָיו הַפְּנִימִיִּים בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. אַךְ הַקֶּשֶׁר בֵּין אֲנָשִׁים שֶׁנִּפְגָּשִׁים **בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד** – הוּא קֶשֶׁר פְּנִימִי, שֶׁהֲרֵי בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד אֵין לָאָדָם מְנִיעָה מִלְּגַלּוֹת אֶת פְּנִימִיּוּתוֹ. וּכְדִבְרֵי הַזֹּהַר: **"בַּיִת** - לְיִשְׂרָאֵל, לִהְיוֹת עִמָּם כְּמוֹ **אִשָּׁה לְבַעְלָהּ**, בְּדִיּוּר אֶחָד בְּשִׂמְחָה, וְרוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶם **כְּאֵם עַל הַבָּנִים**". - "...וְנִמְצָא שֶׁיַּעֲקֹב הוּא זֶה שֶׁקָּרָאוֹ **'בַּיִת'** - שֶׁהִיא הִשְׂרַשְׁת שְׁכִינָה בְּתוֹכֵנוּ דְּגֶמֶת **קֶשֶׁר שֶׁל אִישׁוּת**" (הַגָּאוֹן רַבִּי מֹשֶׁה שְׁפִירָא זצוק"ל. 'אַפִּיקֵי מַיִם' בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. - עִנְיָן י"ג עמוד קס"א. ע"ש).

נִמְצָא, שֶׁהַקֶּשֶׁר שֶׁל יַעֲקֹב לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה **יוֹתֵר פְּנִימִי** – מֵהַקֶּשֶׁר שֶׁל אַבְרָהָם וְיִצְחָק לביהמ"ק.

'בַּיִת' – קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים

ה]. עפ"י בַּאוּר הַגְּרָ"א רוֹאִים אֶת זֶה בְּהַגָּדָה בְּרוּרָה: שֶׁהַגְּרָ"א מְבָאֵר אֶת הַחִלּוּק בֵּין הָאָבוֹת - בְּג' אוֹפַנִּים:

(אֹפֶן א). הַר – הוּא הַר הַבַּיִת, **שָׂדֶה** – הוּא הָעֲרָרָה, **וּבַיִת** - הוּא קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים ('אַדֶּרֶת אֵלִיָּהוּ' דְּבָרִים לב,ט - פָּרוּשׁ א; לג,יט - פָּרוּשׁ ב; יְשַׁעְיָה ב,ב-ג).

(אֹפֶן ב). הַר – הוּא יְרוּשָׁלַיִם, **שָׂדֶה** – הוּא צִיּוֹן [=הַפְּנִימִיּוּת שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם (זֹהַר שְׁמִינִי לו,א; נִיצָּב קפו,א; יִתְרוֹ פג,א; וְאֶתְחַנַּן רסב,ב; 'אַדֶּרֶת זוֹטָא' - זֹהַר הַאֲזִינוּ רצו,א-ב)], **בַּיִת** – הוּא בֵּיהַמ"ק ('יְהַל אוֹר' פָּרָשַׁת יִתְרוֹ דַּף ה טוּר ד).

(אֹפֶן ג). יְרוּשָׁלַיִם - לְאַבְרָהָם, **הַר הַבַּיִת** - לְיִצְחָק, **וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ** – לְיַעֲקֹב (חֲבַקּוּק ב,ח; דִּבְרֵי הַיָּמִים א - טז,יח).

וּלְפִי כָּל הַפֵּרוּשִׁים: יַעֲקֹב הוּא הַכִּי **פְּנִימִי.**

פֶּרֶק ב.

מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד – עֶלְיוֹן

ו]. וְנָבוֹא לְהִסְתַּכֵּל בְּעִנְיָן זֶה - מִכְּווּן תַּפְקִידָם וּמַעֲמָדָם שֶׁל הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים: כָּתַב רמ"ד נוֹאלִי (סֵפֶר הַלִּקּוּטִים עַמּוּד רמ"א): **מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד** - הוּא צַדִּיק עֶלְיוֹן, **וּמָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף** - רָוָא דְּצַדִּיק תַּחְתּוֹן...

וְצַדִּיק עֶלְיוֹן - מְבָרֵר מַרָּנָא דְּעָלְמָא דְּאִיתְכַּסְיָא [=**הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה** – שֶׁהִיא מְכוּסָה מֵהַשָּׂגָה], וְצַדִּיק תַּחְתּוֹן - מַעֲלָמָא דְּאִיתְגַּלְיָא [=**הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה** – שֶׁהִיא מְגֻלָּה לְהַשָּׂגָה], זֶה **פְּנִימִי** וְזֶה **חִיצוֹן**". עכ"ל.

כְּתוּבִים כָּאן שְׁנֵי יְסוֹדוֹת:

(יְסוֹד א). מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד – דָּבֵק בַּשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה. **וּמָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף** - דָּבֵק בַּשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. וְכֵן בְּאֲרוּ בְּזֹהַר בָּלָק (דַּף רג,ב) עַל הַפָּסוּק **'וּמִגְבָעוֹת** אֲשׁוּרֶנּוּ' (בְּמִדְבַּר כג,ט). – כְּלוֹמַר, שְׁתֵּי גְּבָעוֹת הֵן, הַמּוֹצִיאוֹת אֶת שְׁנֵי הַמְּשִׁיחִין: **א. גִּבְעָה עֶלְיוֹנָה** – שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה – וּמִמֶּנָּה יוֹצֵא מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. **ב. גִּבְעָה תַּחְתּוֹנָה** – שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה – וּמִמֶּנָּה יוֹצֵא מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף.

[וְזֶה קָשׁוּר לְכָךְ, **שֶׁמָּשִׁיחַ בֶּן דָּוִד** – הוּא בֶּן לֵאָה – שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה. **מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף** – הוּא בֶּן רָחֵל – שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה (עפ"י זֹהַר וַיֵּצֵא קנד,א; קנז,ב; תִּרוּמָה קכו,ב)].

מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד – פְּנִימִי

(יְסוֹד ב). מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד – דָּבֵק בְּפְנִימִיּוּת הַקְּדוֹשָׁה, **מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף** – דָּבֵק בְּחִיצוֹנִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה. וְכֵן כָּתַב רמד"ו (סֵפֶר הַלִּקּוּטִים עַמּוּד ר"נ): "וּלְפִי דַּרְכֵּנוּ לָמַדְנוּ, שֶׁהַב' צַדִּיקִים הַמִּתְקַנִּים - שֶׁהֵם סוֹד **מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד וּמָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף** - זֶה [מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד] – **פְּנִימִי**, וְזֶה [מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף] - **חִיצוֹן**, [וְ]כָל אֶחָד מֵהֶם נֶחְתַּם בִּמְקוֹם תִּקּוּנוֹ מַמָּשׁ, וְעַל שְׁנֵיהֶם אָמַר הַכָּתוּב: "שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ' -

'שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ' - זֶה סוֹד מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, שֶׁנֶּחְתַּם בְּלִבָּא דְּמַלְכָּא מַמָּשׁ, שֶׁהוּא מְקוֹם שָׁרְשׁוֹ וְתִקּוּנוֹ, וְהוּא סוֹד הַלֵּב מַמָּשׁ, כִּי מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד הוּא הַמֶּלֶךְ

>>>

לתגובות, לתרומות ולקבלת העלון בדוא"ל: or1620016200@gmail.com

"כָּל גֵּיא יִנָּשֵׂא, וְאִיהוּ גִימַטְרִיָאוֹת פַּרְפָּרָאוֹת לְחָכְמָה" (תקוני זֹהר תקון ע). "וְרוֹצֶה לוֹמַר דְּנֶאֱמַר בֵּיהּ **'חָכְמַת סוֹפְרִים** תִּסְרַח' [-**שֶׁסּוֹפְרִים מִסְפַּר הַגִּימַטְרִיָאוֹת**]. וְזֶה 'כָּל גֵּיא' - שֶׁהָיָה שָׁפֵל מְאֹד - 'יִנָּשֵׂא' (באור הגר"א שם דף קלט,ב; ועי' קל"ח פתחי חכמה נ"ב).

א.

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה (בְּרֵאשִׁית כח,י). - "בִּזְמַן שֶׁהַצַּדִּיק בָּעִיר - הוּא זִיוָהּ הוּא הֲדָרָהּ, יָצָא מִשָּׁם - פָּנָה זִיוָהּ פָּנָה הֲדָרָהּ" (בְּרֵאשִׁית רַבָּה סח,ו) כַּאֲשֶׁר יָצָא מִסְפַּר **'יַעֲקֹב'** – 182, מִמִּסְפַּר **'בְּאֵר שָׁבַע'** – 575. נִשְׁאַר – 393. וְזוֹ הַגִּימַטְרִיָא שֶׁל **'פָּנָה זִיוִי וַהֲדָרִי'** [וְהַיְנוּ שֶׁ'בְּאֵר שָׁבַע' מִתְאוֹנֶנֶת עַל אֲבֵדָתָהּ] (עפ"י 'מִדְרַשׁ הָאָרֶץ' וְ'גִימַטְרִיָאוֹת הַדַּר הַתּוֹרָה').

ב.

וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ (בְּרֵאשִׁית כח,יב).

אִיתָא בְּמִדְרָשׁ הַגָּדוֹל: הֶרְאָהוּ שֶׁעָתִיד לַעֲמֹד מִמֶּנּוּ מִי שֶׁהוּא עוֹלֶה לַשָּׁמַיִם וְהוּא אֵלִיָּהוּ, וּמִי שֶׁהוּא יוֹרֵד לַתְּהוֹם וְהוּא יוֹנָה.

'וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים' [רָאשֵׁי הַתֵּבוֹת: **ומאע"ו**] - בְּגִימַטְרִיָא **'יוֹנָה אֵלִיָּהוּ'** (123). (אַיָּל וּבְצִי).

ג.

וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ לָבָן אֶת שְׁמַע יַעֲקֹב בֶּן אֲחֹתוֹ וַיָּרָץ לִקְרָאתוֹ וַיְחַבֵּק לוֹ וַיְנַשֵּׁק לוֹ (בְּרֵאשִׁית כט,יג. ועפירש"י).

'וַיָּרָץ לִקְרָאתוֹ וַיְחַבֵּק לוֹ וַיְנַשֵּׁק לוֹ' [עם ב' כּוֹלְלִים] - בְּגִימַטְרִיָא **'אָמַר שִׁמְא זְהוּבִים הֲבִיא וְהִנֵּם בְּחִיקוֹ, אוֹ מַרְגָּלִיּוֹת הֲבִיא בְּפִיו'** (1709). ('שְׁיָרֵי הַנֶּפֶשׁ'). [א.ה. ולהשיטות שא"א לְהוֹסִיף ב' כּוֹלְלִים, י"ל בְּמִקּוֹם **'בְּפִיו'** – **בְּפִיהוּ'**, וְיוֹצֵא 1714. וְאֶת הַפְּסוּק מְחַשְּׁבִים עִם הַכּוֹלֵל וְעִם שֵׁשׁ הַתֵּבוֹת].

>>>

- דֶּגֶמֶת הַלֵּב שֶׁהוּא הַמֶּלֶךְ בְּאֵבְרֵי הַגּוּף. וְהוּא שֶׁתִּקֵּן אֶת הָאַהֲבָה, וז"ס 'כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה'.

'כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ' - זֶה מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, שֶׁנֶּחְתַּם בִּזְרוֹעַ הַשְּׂמָאלִי שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא מְקוֹם תְּפִילִּין וְשֶׁרְשׁוֹ, וְהוּא שֶׁתִּקֵּן בְּחִינַת הַקְּנָאָה, וז"ס 'קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה' - כִּי פֹּעַל אָדָם יְשַׁלֵּם לוֹ וּכְאֹרַח אִישׁ יַמְצִאֶנּוּ". עכ"ל.

פְּנִימִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה – בָּאָה מֵרֹאשׁ הַקְּדֻשָּׁה

ז]. וְהָא בְּהָא תַּלְיָא: **שֶׁהַחִיצוֹנִיּוּת** שֶׁל עוֹלְמוֹת הַקְּדֻשָּׁה – נוֹצֶרֶת מֵאוֹר נָמוּךְ שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה - הַנִּקְרָא **'עֲקֵב הַקְּדֻשָּׁה'**. וְהוּא הַשְׁכִּינָה הַתַּחְתּוֹנָה [הַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּגִלּוּי הַשְׁכִּינָה].

וּמֵאִידָךְ, **הַפְּנִימִיּוּת** שֶׁל עוֹלְמוֹת הַקְּדֻשָּׁה – נוֹצֶרֶת מֵאוֹר גָּבוֹהַּ שֶׁבַּקְּדֻשָּׁה - הַנִּקְרָא **'רֹאשׁ הַקְּדֻשָּׁה'**. וְהוּא הַשְׁכִּינָה הָעֶלְיוֹנָה.

וּמִמֵּילָא, **מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף** שֶׁמְּחֻבָּר לְ'עֲקֵב הַקְּדֻשָּׁה' – מַשִּׂיג רַק בַּחִיצוֹנִיּוּת שֶׁל עוֹלְמוֹת הַקְּדֻשָּׁה, הַמִּשְׁתַּלְשְׁלִים מֵעֲקֵב הַקְּדֻשָּׁה.

וּמָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד שֶׁמְּחֻבָּר לְ'רֹאשׁ הַקְּדֻשָּׁה' – מַשִּׂיג בַּפְּנִימִיּוּת שֶׁל עוֹלְמוֹת הַקְּדֻשָּׁה, הַמִּשְׁתַּלְשְׁלִים מֵרֹאשׁ הַקְּדֻשָּׁה.

יַעֲקֹב – מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד

ח]. וְהִנֵּה אִיתָא בְּ'רָזִין גְּנִיזִין' (דְּרוּשׁ ט'): "**יַעֲקֹב - דָּא מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד**". אָמְנָם **אַבְרָהָם וְיִצְחָק** - הָיוּ בִּבְחִינַת מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף (הַגְּרָ"א). [וּמִבֵּין אַבְרָהָם וְיִצְחָק - אַבְרָהָם בְּיִחַס לְיִצְחָק: **אַבְרָהָם** - מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, **וְיִצְחָק** - מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף (אוֹצְרוֹת רַמְחַ"ל רֵישׁ פָּרָשַׁת תּוֹלְדוֹת)].

ט]. וּמַעֲתָּה יִתְבָּאֵר הַחִלּוּק בֵּינֵיהֶם בְּעִנְיַן הַשָּׂגַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ:

אַבְרָהָם וְיִצְחָק שֶׁהָיוּ מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף – קָרְאוּ לביהמ"ק 'הַר' - וְהַיְנוּ שֶׁהֵם הִשִּׂיגוּ בְּחִיצוֹנִיּוּת ביהמ"ק.

יַעֲקֹב שֶׁהָיָה מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד – קָרָא לביהמ"ק 'בַּיִת' – וְהַיְנוּ שֶׁהוּא הִשִּׂיג בַּפְּנִימִיּוּת ביהמ"ק.

'בֵּית אֱלֹקִים' – כִּי הוּא 'שַׁעַר הַשָּׁמָיִם'

י]. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר יַעֲקֹב (בְּרֵאשִׁית כח,יז): "אֵין זֶה כִּי אִם **בֵּית אֱ-לֹהִים** וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמָיִם". וְהַיְנוּ, דְּהָא בְּהָא תַּלְיָא, מִכְּיוָן שֶׁהוּא **שַׁעַר הַשָּׁמַיִם** – שֶׁהוּא פְּתִיחַת וּמְקוֹר אֶל הַשְׁכִּינָה הָעֶלְיוֹנָה הַנִּמְצֵאת מֵעַל הַשָּׁמַיִם - לָכֵן הוּא **'בֵּית אֱלֹקִים'** - פְּנִימִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה. וְלֹא רַק בְּחִינַת הַר וְשָׂדֶה.

פֶּרֶק ג.

קְרִיאַת שֵׁם – מַרְאֶה עַל חִבָּה

יא]. וְהִנֵּה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא הנ"ל (פְּסָחִים פח,א): "לֹא כְּאַבְרָהָם - **שֶׁכָּתוּב בּוֹ** הַר... וְלֹא כְּיִצְחָק - **שֶׁכָּתוּב בּוֹ** שָׂדֶה... אֶלָּא כְּיַעֲקֹב - **שֶׁקָּרָאוֹ** בַּיִת".

נִתְבּוֹנֵן בְּחִלּוּק הַלְּשׁוֹנוֹת: שֶׁאֶצֶל **אַבְרָהָם וְיִצְחָק** - הַלָּשׁוֹן הוּא: "כָּתוּב בּוֹ הַר שָׂדֶה", וְלֹא שֶׁהֵם קָרְאוּ לוֹ הַר וְשָׂדֶה, וְאֶצֶל **יַעֲקֹב** – הַלָּשׁוֹן הוּא: "קָרָאוֹ בַּיִת". וְהוּא מְבֹאָר עפ"י הנ"ל, שֶׁהִנֵּה קְרִיאַת שֵׁם - מַרְאֶה עַל חִבָּה, וְלָכֵן **יַעֲקֹב אֲבִינוּ** - שֶׁהָיָה מְחֻבָּר **לִפְנִימִיּוּת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ**, שֶׁהוּא קֶשֶׁר שֶׁל אַהֲבָה וְחִבָּה

<<<

כְּבֵן לְאָבִיו וּכְאִשָּׁה לְבַעֲלָהּ. וְכַנַ"ל בַּזֹּהַר, לָכֵן הוּא קָרָא לוֹ בִּשְׁמוֹ.

משא"כ **אַבְרָהָם וְיִצְחָק** - שֶׁהָיוּ מְחֻבָּרִים לביהמ"ק **בַּבְּחִינָה הַחִיצוֹנִית** שֶׁלּוֹ – לֹא קָרָאוּ לוֹ בִּשְׁמוֹ.

'ה' יִרְאֶה' – רֹאשׁ הַקְּדֻשָּׁה

יב]. וְאָמְנָם מִכָּל מָקוֹם, **בְּאַבְרָהָם** כָּתוּב שֶׁהוּא **קָרָא שֵׁם לביהמ"ק**, וכמש"כ (בְּרֵאשִׁית כב,יד): "וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא ה' יִרְאֶה".

וְזֶהוּ מְשׁוּם **ש'ה' יִרְאֶה'** - הַיְנוּ **שֶׁהָעֵינַיִם** שֶׁל הקב"ה שׁוֹרִים בביהמ"ק, וכמש"כ (מְלָכִים-א ט,ג): וְהָיוּ **עֵינַי וְלִבִּי** שָׁם כָּל הַיָּמִים". **וְעֵינֵי ה'** - הֵם **הַשְׁכִּינָה הָעֶלְיוֹנָה** שֶׁנִּמְצֵאת בְּרֹאשׁ הַקְּדֻשָּׁה, וכמש"א (תִּקּוּנֵי זֹהַר - תִּקּוּן ע' דַּף קכב,א): "דְּאַרְבַּע תִּקּוּנִין אִנּוּן: רְאִיָּה שְׁמִיעָה רֵיחָא דִּבּוּר... **י** - אִסְתַּכַּל, **ה** - וְשָׁמַע, **ו** - וּמַרְיחַ, **ה** – וּמְמַלֵּל".

מְבֹאָר **שֶׁהָרְאִיָּה** - כְּנֶגֶד **י'** מְשֻׁם הוי"ה – **רֹאשׁ הַקְּדֻשָּׁה**.

וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר לְעֵיל, שֶׁהַטַּעַם לָכָךְ שֶׁיַּעֲקֹב קָרָאוֹ **בַּיִת - פְּנִימִי** – הוּא מְשׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב דָּבֵק **בְּרֹאשׁ הַקְּדֻשָּׁה** – עֵינֵי ה', וּמִמֵּילָא, **'ה' יִרְאֶה'** - הוּא דַּרְגַּת יַעֲקֹב שֶׁקָּרָאוֹ 'בַּיִת'.

וּמַעֲתָּה מְבֹאָר מַה **שֶּׁאַבְרָהָם קָרָא לביהמ"ק בִּשְׁמוֹ - 'ה' יִרְאֶה'**, וְזֶהוּ מְשׁוּם שֶׁמְּדֻבָּר עַל הַשָּׂגָה **עֶלְיוֹנָה וּפְנִימִית** בביהמ"ק – לָכֵן שַׁיָּךְ בּוֹ קְרִיאַת שֵׁם שֶׁמַּרְאֶה עַל חִבָּה.

'בֵּית אֱלֹקִים' – כִּי 'נוֹרָא הַמָּקוֹם'

יג]. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר יַעֲקֹב (בְּרֵאשִׁית כה,יז) "וַיִּירָא וַיֹּאמַר מַה **נּוֹרָא** הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱ-לֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמָיִם".

'נוֹרָא' – לְשׁוֹן **'נִרְאָה'**, ועדמש"א (מְנָחוֹת מג): "כָּל הַנִּרְאִין בְּמַצָּנָה זוֹ [=צִיצִית] - זוֹכֶה וּמְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה, כְּתִיב הָכָא **וּרְאִיתֶם** אֹתוֹ, וּכְתִיב הָתָם אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ **תִּירָא**". וּבְאַר רַבֵּנוּ גֶּרְשׁוֹם: "הַאי **תִּירָא** עָבִיד לֵהּ לְשׁוֹן **רְאִיָּה**". וּמִכָּיוָן שֶׁיַּעֲקֹב הִשִּׂיג אֶת בְּחִינַת **הָרְאִיָּה – רֹאשׁ הַקְּדֻשָּׁה**, מִמֵּילָא הוּא דָּבֵק בִּבְחִינַת **'בֵּית אֱ-לֹהִים – פְּנִימִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה**. וְזֶהוּ סְמִיכוּת 'מַה **נּוֹרָא** הַמָּקוֹם הַזֶּה' – לְ'אֵין זֶה כִּי אִם **בֵּית אֱ-לֹהִים**'.

הַמְּאַחֵד וְהַמְּחֻלָּק – בֵּין אַבְרָהָם לְיַעֲקֹב

יד]. וא"ת, לפי"ז **מַה הַחִלּוּק בֵּין אַבְרָהָם לְבֵין יַעֲקֹב**, הֲרֵי שְׁנֵיהֶם קָרְאוּ לביהמ"ק שָׁם – עַל שֵׁם הַבְּחִינָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַפְּנִימִית שבביהמ"ק?

הַתְּשׁוּבָה, שֶׁאַבְרָהָם קָרָא לוֹ 'ה' יִרְאֶה' – **לְשׁוֹן עָתִיד**, דְּמִשְׁמַע שֶׁאַבְרָהָם עַצְמוֹ אֵינוֹ זוֹכֶה לְהַשָּׂגַת הָרְאִיָּה, אֶלָּא רַק **לֶעָתִיד** יִזְכֶּה לָהּ יַעֲקֹב בֶּן בְּנוֹ.

טו]. וּמִכָּל מָקוֹם, **מִזֶּה שֶׁאַבְרָהָם קָרָא לוֹ 'ה' יִרְאֶה'** – אֲפִלּוּ שֶׁהוּא בְּלָשׁוֹן עָתִיד - מַשְׁמַע **שֶׁאַבְרָהָם זָכָה כְּבָר עַכְשָׁו בְּמִקְצַת הַשָּׂגָה בִּבְחִינַת הָרְאִיָּה** – מֵעַיִן מַה שֶּׁיַּשִּׂיג יַעֲקֹב בֶּן בְּנוֹ.

וְזֶהוּ מש"כ (בְּרֵאשִׁית כב,ד) **'בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחֹק'**. וּמְבֹאָר הזֹהר (וַיֵּרָא קכ,א): **'בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי'** - שֶׁאַבְרָהָם הִשִּׂיג מִתּוֹךְ הַשָּׂגַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי לָאָבוֹת.

'וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחֹק' - שֶׁאַבְרָהָם הִשִּׂיג מִתּוֹךְ הַשָּׂגַת יַעֲקֹב שֶׁקָּרָא

<<<

אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם תּוֹרַת אֱמֶת בִּכְדֵי שֶׁיַּעַסְקוּ בָּהּ יוֹמָם וָלַיְלָה, שֶׁהֲרֵי כָּל מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה - יֵשׁ לוֹ חֲרוּת מֵהַכֹּל: חֵרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת - שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁלֹט עָלָיו. מְשׁוּם שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְנֶאֱחָז בָּהּ- נֶאֱחָז בְּעֵץ הַחַיִּים. וְאִם מְרַפֶּה אֶת עַצְמוֹ מֵעֵץ הַחַיִּים - הֲרֵי עֵץ הַמָּוֶת שׁוֹרֶה עָלָיו וְנֶאֱחָז בּוֹ.

לביהמ"ק **'מְקוֹם'**, וכמש"כ 'וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי **הַמָּקוֹם**... מַה נִּזְכָּר **הַמָּקוֹם** הַזֶּה', וְאָמְנָם הַשְּׂגַת אַבְרָהָם הָיְתָה **'מֶרְחוֹק'** - בְּהַשְׂגָה רְחוֹקָה, שֶׁמֵּה שֶׁיַּעֲקֹב רָאָה בְּבִרּוּר וּבְשִׂלְמוּת – אַבְרָהָם רָאָה מֵרָחוֹק – "חָמָא לֵיהּ גּוּ אִסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נַהֲרָא בְּלְחוֹדוֹי, וּבְגִין כָּךְ חָמָא לֵיהּ וְלָא אִתְגְּלִי כְּלָא" (זֹהַר וַיֵּרָא קכ,א).

'יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם'

טז]. וְיֵשׁ לְבָאֵר שֶׁזֶּהוּ פְּנִימִיּוּת דִּבְרֵי הַכָּתוּב (יְשַׁעְיָה כט,כב): 'כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית **יַעֲקֹב** אֲשֶׁר פָּדָה אֶת **אַבְרָהָם**'. וְדָרְשׁוּ חֲזַ"ל (וַיִּקְרָא רַבָּה לו,ד): "**אַבְרָהָם לֹא נִצּוֹל מִכִּבְשַׁן הָאֵשׁ אֶלָּא בִּזְכוּת יַעֲקֹב**... אַבְרָהָם יָצָא דֵּינוֹ מִלִּפְנֵי נִמְרוֹד לִשָּׂרָה, וְצָפָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיַּעֲקֹב עָתִיד לָצֵאת מִמֶּנּוּ, אָמַר כְּדַאי הוּא לִנָּצֵל בִּזְכוּת יַעֲקֹב, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יְשַׁעְיָה כט,כב): 'כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם'.

וְרַבָּנָן אָמְרִין **אַבְרָהָם עַצְמוֹ לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּזְכוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב**, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בְּרֵאשִׁית יח,יט): כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט, וְאֵין צְדָקָה וּמִשְׁפָּט אֶלָּא בְּיַעֲקֹב, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים צט, ד): מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ".

וּמִשְּׁמַע, שמש"כ שֶׁיַּעֲקֹב פָּדָה אֶת אַבְרָהָם – הַכַּוָּנָה ג"כ שֶׁהָיָה **'עֶשֶׂר נִשְׁמָתִי' מְיֻחָד** בֵּין אַבְרָהָם לְיַעֲקֹב, אֲשֶׁר כְּמוֹ שֶׁיַּעֲקֹב זָכָה לְאַבְרָהָם אֶת **עֶצֶם הַחַיִּים** – כמו"כ הוּא זָכָה לְאַבְרָהָם אֶת **הַהַשָּׂגוֹת הָרוּחָנִיּוֹת** – שֶׁגַּם אַבְרָהָם הִשִּׂיג מֵעֵין הַשָּׂגוֹתָיו שֶׁל יַעֲקֹב.

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ, שֶׁאַבְרָהָם צִוָּה אֶת בְּנֵי בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט, וְאֵין צְדָקָה וּמִשְׁפָּט אֶלָּא בְּיַעֲקֹב. וְהַיְנוּ, **שֶׁאַבְרָהָם הִשִּׂיג מְעַט מֵהַמִּשְׁפָּט וּצְדָקָה שֶׁל יַעֲקֹב** – מֵהַהַשָּׂגוֹת הָרוּחָנִיּוֹת שֶׁל יַעֲקֹב, וְאֶת זֶה הוּא לִמֵּד לְבָנָיו וּבְנֵי בֵּיתוֹ.

'יִרוּ–שָׁלַיִם' – יִרְאֶה וְשָׁלֵם

יז]. וְהִנֵּה עַל שֵׁם מַה שֶּׁאַבְרָהָם קָרָאוֹ **'ה' יִרְאֶה'** – הוּא נִקְרָא **'יִרוּ-שָׁלַיִם'**, וכמש"א (מִדְרַשׁ שׁוֹחֵר טוֹב - תְּהִלִּים עו,ג) "נִיהְיֵי בְּשָׁלֵם סֻכּוֹ. אֵתָּ מוֹצֵא שְׁנֵי קְרָא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ **'שָׁלֵם'** - שֶׁנֶּאֱמַר 'וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם' (בְּרֵאשִׁית יד,יח), וְהוּא שָׁם בֶּן נֹחַ ... וְאַבְרָהָם קָרָא לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ **'יִרְאֶה'** - שֶׁנֶּאֱמַר 'וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא ה' יִרְאֶה' (בְּרֵאשִׁית כב,יד), מַה עָשָׂה הקב"ה, שִׁתֵּף מַה שֶּׁקָּרְאוּ שְׁנֵיהֶם, אַבְרָהָם קָרָאוּ **יִרְאֶה**, וְשֵׁם קָרָאוֹ **שָׁלֵם**, והקב"ה **יְרוּשָׁלַיִם**, הֲוֵי וַיְהִי בְּשָׁלֵם סֻכּוֹ, וּמַהוּ **יְרוּשָׁלַיִם? יִרְאֶה וְשָׁלֵם**". עכ"ל.

וְהַיְנוּ דְּהָא בְּהָא תְּלָיָא, מִכְּיוָן שֶׁהוּא מְקוֹם **הִירְאָה – הָרְאִיָּה**, לָכֵן הוּא מְקוֹם **הַשְׁלֵמוּת**, כִּי **בְּעֵקֶב הַקְּדֻשָּׁה** - אֵין שְׁלֵמוּת, מִכְּיוָן שֶׁהוּא מְקוֹם אֲחִיזַת הסט"א הַנּוֹגֶעֶת בְּקְדֻשָּׁה, וכמש"כ 'וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב', אָמְנָם **בְּרֹאשׁ הַקְּדֻשָּׁה** – יֵשׁ שְׁלֵמוּת.

יח]. וְאָכֵן יַעֲקֹב שֶׁהִשִּׂיג אֶת מַדְרֵגַת **הָרְאִיָּה** [וְהַפְּנִימִיּוּת] בביהמ"ק – יוֹתֵר מִשֶּׁאָר הָאָבוֹת - הוּא ג"כ הִשִּׂיג אֶת מַעֲלַת **הַשְׁלֵמוּת** מִכָּל הָאָבוֹת. וכמש"כ (בְּרֵאשִׁית לג,יח) 'וַיָּבֹא **יַעֲקֹב שָׁלֵם**' - שָׁלֵם מֵהכֹּל - שֶׁהָיָה שָׁלֵם מֵהָאָבוֹת" (זֹהַר וַיִּשְׁלַח קעב,ב). "יַעֲקֹב **שְׁלִימָא דְּאַבְהָן** הַוָה" (זֹהַר ח"א דף רנה,ב). וכמש"כ בּוֹ (בְּרֵאשִׁית כה,כז) **'וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם'**. וְתַרְגֵּם אוּנְקְלוֹס: "וְיַעֲקֹב גְּבַר שְׁלִים".

פֶּרֶק ד.

'בֵּית אֱלֹקִים' – מֵבִיא לִ'וְהַרְצָתָ' וגו'

יט]. עוֹד כָּתוּב בְּפָרָשָׁתֵנוּ (בְּרֵאשִׁית כח,יד) – שהקב"ה הִבְטִיחַ לְיַעֲקֹב - **"וּפָרַצְתָּ יָמָּה וָקֵדְמָה וָצָפֹנָה וָנֶגְבָּה"**.

וַחֲזַ"ל דָּרְשׁוּ עַל זֶה דְּרָשָׁה מַקְבִּילָה לִדְרָשָׁה שֶׁהַזְּכָּרָה לְעֵיל [לֹא כְּאַבְרָהָם שֶׁקָּרָאוֹ הַר וְכוּ'], וְכָךְ דָּרְשׁוּ חֲזַ"ל עַל הַפָּסוּק **'וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ'** (יְשַׁעְיָהוּ נח,יד) – **לֹא כְּאַבְרָהָם** - שֶׁכָּתוּב בּוֹ 'קוּם הִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ לְאָרְכָּהּ' וגו', **וְלֹא כְּיִצְחָק** – שֶׁכָּתוּב בּוֹ: 'כִּי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אֶתֵּן אֶת כָּל הָאֲרָצֹת הָאֵל' [=וְתוּ לֹא], **אֶלָּא כְּיַעֲקֹב** - שֶׁכָּתוּב בּוֹ: 'וּפָרַצְתָּ יָמָּה וָקֵדְמָה וְצָפֹנָה וָנֶגְבָּה' [=שֶׁיַּעֲקֹב יְנַצֵּחַ אֶת כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְיִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם וְעַל כָּל הָעוֹלָם]. (שַׁבָּת קיח,ב).

'וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ' – מֵבִיא לִ'וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ'

כ]. וְיֵשׁ לְבָאֵר, שֶׁשְּׁנֵי מַאֲמָרֵי חֲזַ"ל הנ"ל קְשׁוּרִים זֶה בָּזֶה: וְהַיְנוּ, שֶׁמִּכְּיוָן שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ דָּבֵק **בְּ'בֵית אֱלֹקִים' – בְּפָנִימִיּוּת וְרֹאשׁ הַקְּדֻשָּׁה**, לָכֵן הוּא זוֹכֶה **לְשִׁלְטוֹן עַל כָּל הָעוֹלָם**. – וּכְפִי שֶׁרוֹאִים בַּפָּסוּק הנ"ל: 'וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל **בָּמֳתֵי אָרֶץ** וְהַאֲכַלְתִּיךָ **נַחֲלַת יַעֲקֹב** אָבִיךָ' – שֶׁיַּעֲקֹב עוֹלֶה לְרֹאשׁ וּבָמֳתֵי הַקְּדֻשָּׁה, וּעי"ז הוּא מְקַבֵּל אֶת ה'נַחֲלַת יַעֲקֹב' – 'נַחֲלָה לְלֹא מְצָרִים'. שֶׁהוּא כּוֹבֵשׁ אֶת כָּל הָעוֹלָם. **כִּי בְּרֹאשׁ הַקְּדֻשָּׁה** – יֵשׁ כֹּחַ, לֹא רַק לְהַלְחֵם וְלַהֲרֹג אֶת הַטֻּמְאָה, אֶלָּא גַּם לְהָפֵךְ אֶת הַטֻּמְאָה לְטוֹב - שֶׁשִּׁתְּתַעְבֵּד לְקְדֻשָּׁה (ע' זוה"ק תְּצַוֶּה קפג,א; רַמְבַּ"ן וַיִּקְרָא כג,יז; הַגְּרָ"א בְּאוּר הֵיכָלוֹת פְּקוּדֵי רנב,ב. ד"ה וְעָאל; רַמְחַ"ל 'אַדִּיר בַּמָּרוֹם' עַמּוּד ל"א; 'אוֹצְרוֹת רַמְחַ"ל' מִשְׁלֵי ג,ג. וְעי' אוֹר מֻפְלָא גְּלִיּוֹן סד. כִּי תֵצֵא תשפ"ו).

'יְרִכְּבֵהוּ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ' – מֵבִיא ל'ה' בָּדָד יַנְחֶנּוּ'

כא]. ועד"ז יְתָבָאֵר מש"כ (דְּבָרִים לב,יב): **'ה' בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר'** – אֵימָתַי הַשְׁלֵיטָה נְתוּנָה רַק לַשְּׁכִינָה, וְאֵין עִמָּהּ אֵל נֵכָר - שֶׁכָּל שָׂרֵי הָאֻמּוֹת וְאַרְצָתָם מְשֻׁעְבָּדִים לָהּ? - כַּאֲשֶׁר **'יְרַכְּבֵהוּ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ'** – בְּרֹאשׁ הַקְּדֻשָּׁה.

מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף – נַחֲלַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד – נַחֲלָה לְלֹא מְצָרִים

כב]. וְזֶה הַהֶבְדֵּל שֶׁיֵּשׁ בֵּין מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף לְבֵין מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד: **מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף** - רַק מַצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל מִשִּׁעְבּוּד מַלְכִיּוֹת (בְּרָכוֹת לד,ב. וביהגר"א). וּמְקַבֵּץ אֶת יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (הַגְּאוֹן רַבִּי יִצְחָק אִיזִיק חֲבֵר – לִקּוּטֵי הַגְּרָ"א דַּף מ,א). וְהַיְנוּ שֶׁהוּא מְגָרֵשׁ אֶת הָאֻמּוֹת מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְנוֹחֵל אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּלִבַּד. אַךְ **מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד** – מְשַׁעְבֵּד אֶת כָּל הָאֻמּוֹת לְקְדֻשָּׁה, וּבְיָמָיו אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל תִּתְפַּשֵּׁט עַל כָּל הָעוֹלָם. וְהַיְנוּ שֶׁבְּיָמָיו הַשְׁכִינָה תַּעֲלֶה לְרֹאשׁ הַקְּדֻשָּׁה, וּמִמֵּילָא הִיא תִּשְׁלֹט עַל כָּל כּוֹחוֹת הַטֻּמְאָה.

וּכְנֶגֶד זֶה: **אַבְרָהָם וְיִצְחָק** – שֶׁהֵם מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף - נָחֲלוּ רַק אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אָמְנָם **יַעֲקֹב** – שֶׁהוּא מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד – נָחַל נַחֲלָה לְלֹא מְצָרִים - אֶת כָּל הָעוֹלָם.

'עַד תַּאֲוַת גִּבְעַת עוֹלָם'

כג]. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר יַעֲקֹב לְיוֹסֵף 'בִּרְכַּת אָבִיךָ גָּבְרוּ עַל בִּרְכַּת הוֹרַי **עַד תַּאֲוַת גִּבְעַת עוֹלָם'** (בְּרֵאשִׁית מט,כו).

ופירש"י "הַבְּרָכוֹת שֶׁבֵּרְכַנִי הקב"ה גָּבְרוּ **עַד סוֹף גִּבְעוֹת עוֹלָם**, שֶׁנִּתַּן לִי בְּרָכָה פְּרוּצָה בְּלִי מְצָרִים, מַגִּיעַ עַד אַרְבַּע קְצוֹת הָעוֹלָם...".

וְיֵשׁ לְבָאֵר, דְּהֵכִי קָאָמַר: לָמָּה 'בִּרְכַּת אָבִיךָ **גָּבְרוּ עַל בִּרְכַּת הוֹרַי**'? - מִשּׁוּם **'עַד תַּאֲוַת גִּבְעַת עוֹלָם'** – **שֶׁנִּתְאַוִּיתִי** לְהַשְׁוֹוֹת בֵּין **שְׁתֵּי גִּבְעוֹת עוֹלָם** – הֵן שְׁתֵּי הַשְּׁכִינוֹת: הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה וְהַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה (עי' זֹהַר בָּלָק רג,ב. עה"פ 'וּמִגְּבָעוֹת אֲשׁוּרֶנּוּ'). וְהַיְנוּ שֶׁהֶעֱלֵיתִי אֶת **הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה** לְמַעְלָה בְּרֹאשׁ הַקְּדֻשָּׁה - הֵיכָן שֶׁנִּמְצֵאת **הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה**. שעי"ז הִיא תִּשָּׁאֵר יְחִידָה וְתִשְׁלֹט בְּכָל הָעוֹלָם, וּבָזֶה יִתְקַיֵּם (זְכַרְיָה יד, ט) 'בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד' (זוה"ק מְצֹרָע נו,א).

יַעֲקֹב אִיחֵד אֶת גִּבְעוֹת עוֹלָם – רָחֵל וְלֵאָה

כד]. וְדָבָר זֶה מִתְבַּטֵּא בְּמה שֶׁיַּעֲקֹב נָשָׂא אֶת **רָחֵל** – הַמְיַצֶּגֶת אֶת הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, עִם **לֵאָה** – הַמְיַצֶּגֶת אֶת הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה. וְעָשָׂה אַהֲבָה וְאַחְוָה בֵּינֵיהֶם (זֹהַר תְּרוּמָה קכו,ב).

וּמַקְשֶׁה הַזֹּהַר: וַהֲלֹא כָּתוּב **'וַתִּקְנֵא רָחֵל בַּאֲחוֹתָהּ'**. וּמֵשִׁיב הַזֹּהַר: **שֶׁקִּנְאָה זוֹ - הִיא הַקִּנְאָה הַטּוֹבָה** – 'קִנְאַת סוֹפְרִים תַּרְבֶּה חָכְמָה', שֶׁאֵינָהּ גּוֹרֶמֶת פֵּרוּד, אֶלָּא חִבּוּר. שֶׁהֲרֵי כָּל תְּשׁוּקַת הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן [=**הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה**] – אֵינָהּ אֶלָּא כְּדֵי לְהָיוֹת כֻּלָּהּ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן [=**הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה**] וְלִירֵשׁ מְקוֹמוֹ [=כְּלוֹמַר שֶׁתִּהְיֶה גַּם הִיא מְשֻׁפַּעַת מֵאוֹר הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה - הַמְאִירָה עַל הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה. **וּכְפִי שֶׁהוּא בְּשִׁבְּתָּ - שֶׁהַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה עוֹלָה וְיוֹרֶשֶׁת אֶת מְקוֹמָהּ שֶׁל הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה** (מִקְדַּשׁ מֶלֶךְ - וְכֵן לְעֻמַּת זֹאת לְבֹא). וְכנ"ל בְּזֹהַר מִצֹּרָע נו,א)]. וְזֶהוּ **'קִנְאַת סוֹפְרִים תַּרְבֶּה חָכְמָה'** - שע"י קִנְאַת הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה בַּשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, **מִתְרַבֶּה הַמְשֻׁכֶּלֶת שֶׁפַע הַחָכְמָה** גַּם אֶל הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁהוּא מֻשְׁפָּע אֶל הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה". (זֹהַר תְּרוּמָה קכו,ב).

כה]. וְאָמְרוּ (תִּקּוּנֵי זֹהַר תכ"א דַּף נו,א): **"מִלֵּא שְׁבַע זֹאת** - זוֹ שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה ["כמ"ש רַשִׁ"י 'שְׁבוּעַ שֶׁל זֹאת', וְהוּא שֶׁל לֵאָה שְׁכִינָתָא עִלָּאָה..." (הַגְּרָ"א)], **וְנִתְּנָה לְךָ גַּם אֶת זֹאת** - זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה [=רָחֵל]". וְלָכֵן - יַעֲקֹב שֶׁחִבֵּר בֵּין הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה לַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה - זָכָה **לְנַחֲלָה לְלֹא מְצָרִים.**

כו] סִכּוּם הַמַּאֲמָר: **הַעֲלָאַת הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה לְ'רֹאשׁ הַקְּדֻשָּׁה'** ['ה' יִרְאֶה' – 'מה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה'] – מְבִיאָה לִשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים:

(א). הַשְׂגָּה בִּפְנִימִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה ['בֵּית אֱלֹקִים'].

(ב). שְׁלֵמוּת ['יִרוּ-שָׁלַיִם' – יִרְאֶה וְשָׁלֵם].

(ג). נַחֲלָה לְלֹא מְצָרִים ['וּפָרַצְתָּ יָמָּה וְקֵדְמָה וְגוֹ'].

■

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כד) 'הִתְרַפִּיתָ בְּיוֹם צָרָה צַר כֹּחֶכָה' - צַר כֹּחַ 'כֹּה' [=הַשְּׁכִינָה הַנִּקְרֵאת 'כֹּה אָמַר ה'']. שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה עוֹמֶדֶת תָּמִיד לִימִינוֹ שֶׁל הָאָדָם, וְדוֹחָה אֶת הָרַע הַחוּצָה - שֶׁלֹּא יִקְרַב לְאָדָם וְלֹא יוּכַל לְקַטְרֵג לוֹ. וּכְשֶׁאָדָם סוֹטֶה מִדַּרְכֵי הַתּוֹרָה וּמִתְרַפֶּה מִמִּצְוָה - אֲזַי 'צַר כֹּחַ' הַשְּׁכִינָה הַנִּקְרֵאת 'כֹּה'. וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם אוֹחֵז בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה - נֶאֱהָב לְמַעְלָה וְנֶאֱהָב לְמַטָּה, וְהוּא אָהוּב שֶׁל הקב"ה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל ב יב) וַה' אֲהֵבוֹ..." (זֹהַר וַיֵּצֵא קנב,ב) לע"נ מָרַת חַסְיָה גִּטְלָא ע"ה, בַּת ר' יִצְחָק שְׁלִיט"א

בְּיוֹם שְׁלִישִׁי י"ד בְּסִוָּן יָחוּל הִיא"צ הַשָּׁבִיעִי שֶׁל הָרַב הַגָּאוֹן ר' יַעֲקֹב יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן קַמִינֶצְקִי זצ"ל מִרְחוֹב צְפַנְיָה בִּירוּשָׁלַיִם - גָּרִיס בְּאוֹרַייְתָא תְּדִירָא, פֶּה מֻפִיק מָרְגָּלִיּוֹת, טוֹב לַשָּׁמַיִם וְטוֹב לַבְּרִיּוֹת, מְזַקְּירֵי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה. נלב"ע י"ד בְּסִוָּן תש"פ בֶּן 98. [הוּא נִכְדּוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן רַבִּי מָרְדְּכַי הַכֹּהֵן קַמִינֶצְקִי זצוק"ל שֶׁהָיָה 'מַתְמִיד' עָצוּם. - הַסַּבָּא מִנּוֹבַהְרְדוֹק זצוק"ל רָצָה לְמַנּוֹתוֹ מַשְׁגִּיחַ בִּישִׁיבָתוֹ. אַךְ הוּא הֶעֱדִיף לַעֲלוֹת לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְשִׁמֵּשׁ כְּמְלַמֵּד בת"ת 'עֵץ חַיִּים' בִּירוּשָׁלַיִם ('סִפּוּרִים יְרוּשָׁלְמִיִּים' ח"ב עמוד 68 וָאֵילָךְ. וְשָׁם הוּבְאוּ ג"כ מִדְּבָרָיו שֶׁל נִכְדּוֹ רַבִּי יַעֲקֹב יְהוֹשֻׁעַ קַמִינֶצְקִי זצ"ל נִשּׂוֹא סִפּוּרֵינוּ)].

***

הַמַּעֲשֶׂה אֵרַע בִּסְבִיבוֹת שְׁנַת תש"ל. רְחוֹב מַלְכֵּי יִשְׂרָאֵל, פִּנַּת רְחוֹב עָמוֹס, סוֹאֵן הָיָה בָּאוֹתָהּ שָׁעַת אַחַר צָהֳרַיִם מְאֻחֶרֶת שֶׁל אוֹתוֹ יוֹם רִבִיעִי.

ר' יַעֲקֹב יְהוֹשֻׁעַ קַמִינֶצְקִי הִקְשִׁיחַ אֶת אָחִיזָתוֹ בְּסַלֵּי הַפְּלַסְטִיק הַצְּבַעוֹנִיִּים הָעֲמוּסִים בִּפְרִי הָאָרֶץ, עוֹשֶׂה בְּ'עֵינַיִם עֲצוּמוֹת' אֶת הַמַּסְלוּל הַשָּׁבוּעִי הַקָּבוּעַ מִשּׁוּק 'מַחֲנֵה יְהוּדָה' לְבֵיתוֹ, בְּדִיּוּק כְּמוֹ כָּל שָׁבוּעַ בְּעֶשְׂרוֹת הַשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת, מֵאָז נִשֵּׂא וְהֵקִים אֶת מִשְׁפַּחְתּוֹ הַבְּרוּכָה.

לְפֶתַע בּוּם, טְרַאח... בְּלִיטָה סְמוּיָה בַּמִּדְרָכָה הִתְקִילָה אֶת ר' יַעֲקֹב, הִפִּילָה אוֹתוֹ אַרְצָה מְלוֹא קוֹמָתוֹ עִם הַסַּלִּים וּתְכוּלָתָם, כְּשֶׁרַגְלוֹ נֶחְבֶּטֶת בְּחֻזְקָה בַּקַּרְקַע. שְׁזִיפִים סְגַלְגַּלִּים וּשְׂקָסִים כְּתֻמְתֻּמִים הִתְגַּלְגְּלוּ חִישׁ לְכָל עֵבֶר, מְנַקְּדִים אֶת הָאַסְפַלְט הַשָּׁחֹר בְּפִרְחִים סַסְגוֹנִיִּים.

עוֹבְרֵי אֹרַח חַמֵּי לֵב אָצוּ מִיָּד לְסַיֵּעַ לוֹ לָקוּם עַל רַגְלוֹ, אֲחֵרִים נִסּוּ לִרְדֹּף אַחֲרֵי הַפֵּרוֹת הַמִּתְגַּלְגְּלִים, בְּטֶרֶם יַהֲפְכוּ לְמִיץ טָרִי וּבְרִיא תַּחַת צְמִיגֵי הַמְּכוֹנִיּוֹת.

הָאֲנָחוֹת וְהַגְּנִיחוֹת שֶׁבָּקְעוּ מִפִּי הַנּוֹפֵל אִתְּתוּ שְׁמַשְׁהוּ חָמוּר אֵרַע לוֹ, לֹא סְתָם מַכָּה בָּרֶגֶל. שְׁנֵי אַבְרָכִים הִתְנַדְּבוּ לְהַחֲזִיק בּוֹ מִשְּׁנֵי צְדָדָיו, סִיְּעוּ לוֹ אֵיכְשֶׁהוּ לְדַדּוֹת עַד בֵּיתוֹ בָּרְחוֹב הַסָּמוּךְ, שָׁם צָנַח בְּאֶפִיסַת כּוֹחוֹת, כְּשֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לָזוּז מֵרֹב כְּאֵבִים.

*

חוֹלְפִים כַּמָּה יָמִים, הַכְּאֵבִים הָעַקְשָׁנִיִּים אֵינָם נִרְגָּעִים, כָּל פְּסִיעָה עוֹלָה לְר' יַעֲקֹב בִּיסוּרֵי אִיּוֹב. הוּא קוֹבֵעַ תּוֹר אֵצֶל הַפָּרוֹפֶסוֹר בַּבְלִי, בַּמַּרְפָּאָה בְּמַעֲלֵה רְחוֹב שְׁטְרַאוּס, אַחֲרֵי כַּמָּה שָׁבוּעוֹת שֶׁל הַמְתָּנָה הוּא זוֹכֶה סוֹף סוֹף לְהִתְקַבֵּל וְלַעֲבֹר סִדְרַת צִלּוּמִים וּבְדִיקוֹת מַקִּיפָה.

"נֶאֱכַל לְךָ כָּל הַסְּחוּס, כֻּלּוֹ נֶעֱלָם, לֹא פָּלָא שֶׁכּוֹאֵב לְךָ" מִגְלָה לוֹ הַפְּרוֹפֶסוֹר בְּכֹבֶד רֹאשׁ וּמַציִּג בְּפָנָיו אֶת הַצִּלּוּם שֶׁמַּרְאֶה זֹאת לָבָן עַל גַּבֵּי שָׁחֹר.

"כְּשֶׁאֵין אֶת הַסְּחוּס, אוֹתָהּ רְקָמָה גְּמִישָׁה שֶׁבֵּין עַצְמוֹת הַבֶּרֶךְ, מִתְנַגְּשׁוֹת הָעֲצָמוֹת זוֹ בָּזוֹ בְּכָל פְּסִיעָה וְגוֹרְמוֹת לִיסּוּרִים נוֹרָאִים". הָרוֹפֵא לֹא הֶעֱנִיק לוֹ סִכּוּי גָּדוֹל לְהִשְׁתַּקֵּם אִי פַּעַם, הִסְבִּיר לוֹ שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לְהַצְמִיחַ סְחוּס מֻחְדָּשׁ. הַטִּפּוּל הַיָּחִיד שֶׁהִצִּיעַ לוֹ הוּא חֲבִישַׁת הָרֶגֶל בְּאֹפֶן מְסִיבִי, בְּתַחְבּוֹשֶׁת גְּדוֹלָה מְמַדִּים, כָּךְ שֶׁהַבֶּרֶךְ תִּהְיֶה תְּלוּיָה בָּאֲוִיר וְהָעֲצָמוֹת לָפָחוֹת לֹא יִתְחַכְּכוּ וְיִתְנַגְּשׁוּ בְּכָל פְּסִיעָה. בְּפָנִים מְכוֹת הֶלֶם דְּדָה ר' יַעֲקֹב אֶל מְחוץ לַמִּרְפָּאָה, מֵבִין שֶׁחַיָּיו כַּנִּרְאֶה הִשְׁתַּנּוּ לָנֶצַח.

*

ר' יַעֲקֹב, הָאִישׁ מָלֵא שִׂמְחַת הַחַיִּים, הַתּוֹסֵס וְהַפָּעִיל, הָפַךְ לְאָדָם מָגְבָּל וּמְיֻסָּר, שֶׁכָּל פְּסִיעָה וּתְזוּזָה שֶׁלּוֹ כְּרוּכָה בְּמַאֲמָץ אַדִּיר, בִּנְשִׁיכַת שְׂפָתַיִם, הַזָּקְנָה קָפְצָה עָלָיו בְּאַחַת. לַעֲבוֹדָתוֹ הַבְּכִירָה בְּ'מִשְׂרַד הַסַּעַד' (בּוֹ הָעָסְקוּ בְּשָׁעָתוֹ לֹא מְעַט יְהוּדִים חֲרֵדִים) הוּא נֶאֱלַץ לְהַגִּיעַ הָלוֹךְ וָשׁוֹב בְּמוֹנִיּוֹת, שֶׁמְּחִיר עֲלוּתָן אֵינוֹ רָחוֹק מֵהַמַּשְׂכֹּרֶת הַחֲדָשִׁית שֶׁלּוֹ, נֶעֱזָר בְּמַקֵּל כְּאָדָם קָשִׁישׁ, כְּשֶׁתַּחְבּוֹשֶׁת גְּדוֹלָה מְלַפֶּפֶת אוֹתוֹ מִכַּף רֶגֶל.

הַגָּרוּעַ מִכָּל הוּא שֶׁהַכְּאֵבִים רַק הוֹלְכִים וּמִתְגַּבְּרִים, כָּל כִּיפּוּף בִּרְגְלוֹ מַשְׁמִיעַ רַעַשׁ אֵימָתְנִי 'טְרִיק-טְרַאק', כְּמוֹ צִיר חָלוּד מְחֻפָּשׂ. לְאַחַר כַּמָּה שָׁבוּעוֹת לֹא נוֹתָרָה לוֹ בְּרֵרָה נוֹסֶפֶת, הוּא הוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ לְחֻפְשָׁה בִּלְתִּי מֻגְבֶּלֶת מֵעֲבוֹדָתוֹ, נִשְׁאַר לְשַׁכֵּב בַּבַּיִת וְהִתְיַסֵּר בַּכְּאֵבִים הַפִּיזִיִּים וְהַנַּפְשִׁיִּים.

יָמִים קָשִׁים וּמְתוּחִים הִגִּיעוּ לְמִשְׁפַּחַת קַמִינֶצְקִי. הַמַּצָּב הַכַּלְכָּלִי נַעֲשָׂה לָחוּץ, הַחֲגוֹרָה הִתְהַדְּקָה בְּפִתְאוֹמִיּוּת וְאַף שִׁנּוּי לֹא נִרְאָה בָּאֹפֶק.

*

זוּגְתּוֹ שֶׁל ר' יַעֲקֹב הִיא יְלִידַת 'בָּתֵּי הוֹרְנִשְׁטַיין' בִּירוּשָׁלַיִם, שְׁכוּנָה שֶׁכָּל יְלָדֶיהָ גָּדְלוּ עַל סִפּוּרֵי הִישׁוּעוֹת שֶׁהִתְרַחֲשׁוּ עַל צִיּוֹנוֹ שֶׁל בַּעַל 'הָאוֹר הַחַיִּים' הַקָּדוֹשׁ. מִדֵּי שָׁנָה בְּיוֹם הַהִלּוּלָא נֶעֱרְכוּ בַּשְּׁכוּנָה, כְּבָר לִפְנֵי תִּשְׁעִים שָׁנָה, כַּמָּה 'סְעוּדוֹת הִלּוּלָא' בְּבָתֵּיהֶן שֶׁל מִשְׁפָּחוֹת שֶׁזָּכוּ לִרְאוֹת יְשׁוּעוֹת בְּזִכוּת רַבֵּנוּ חַיִּים בֶּן עָטָר זי"ע וְקִבְּלוּ עַל עַצְמָן לַעֲרֹךְ סְעוּדָה לְהוֹדוֹת, לְזָכֵר הַנֵּס.

הַסִּפּוּר הַזֶּה הִתְרַחֵשׁ שָׁנִים סִפּוּרוֹת לְאַחַר שְׁחִרּוּר יְרוּשָׁלַיִם מֵהַלֶּגְיוֹן הַיַּרְדֵּנִי, הַר הַבַּיִת וְהָעִיר הָעַתִּיקָה שָׁבוּ מֵחָדָשׁ לִיְדֵי יְהוּדִיּוֹת.

בְּיֶתֶר שְׂאֵת בְּיוֹם ט"ו בְּתַמּוּז בְּאוֹתָהּ שָׁנָה, נָעוּ מֵיתְרֵי לִבָּהּ שֶׁל הגב' קַמִינֶצְקִי. הִיא הֶחְלִיטָה לִנְסֹעַ לְהִתְפַּלֵּל, לִבְקֹעַ שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם, עַל צִיּוּנוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ הָ'אוֹר הַחַיִּים'. גְּמָרָה אֹמֶר לִפְעֹל יְשׁוּעָה אִישִׁית וְיִהְיֶה מָה.

בְּלֵיל ט"ו תַּמּוּז, יוֹמָא דְּהִילּוּלָא, נָטְלָה עִמָּהּ סֵפֶר תְּהִלִּים גָּדוֹל, מִטְפַּחַת בַּד לְהַסְפִּיג אֶת דִּמְעוֹתֶיהָ, עָלְתָה עַל הָאוֹטוֹבּוּס וְיָצְאָה לְהַר הַזֵּיתִים.

שָׁעוֹת אֲרֻכּוֹת נִצְבָּה בְּמִרְחָק מָה מֵהַצִּיּוּן, שָׁפְכָה אֶת לִבָּהּ כַּמַּיִם לִפְנֵי ה', הִתְפַּלְּלָה שׁוּב וְשׁוּב לִישׁוּעָתוֹ וּרְפוּאָתוֹ הַמְּהִירָה שֶׁל בַּעֲלָהּ, בִּזְכוּתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הַטָּמוּן כָּאן, בְּקֹשֶׁה וְהִתְחַנְּנָה בִּדְמָעוֹת שְׁלִישׁ לְמַעַן מִשְׁפַּחְתָּהּ הָאֲהוּבָה שֶׁאִבְּדָה בְּיוֹם בָּהִיר אֶת מִשְׁעַנְתָּהּ וְחָסְנָהּ: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עֲשֵׂה לְמַעַן תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן שֶׁלֹּא חָטְאוּ".

לְפֶתַע הִבְרִיק בְּלִבָּהּ רַעְיוֹן לֹא שִׁגְרָתִי, כְּשֶׁהִיא עַצְמָהּ אֵינָהּ יוֹדַעַת מֵהֵיכָן בָּא. מֵעוֹלָם לֹא שָׁמְעָה עַל מַשֶּׂהוּ דּוֹמֶה.

הִיא בִּקְּשָׁה מֵהַמִּתְפַּלְּלִים לְאַפְשֵׁר לָהּ לְהִתְקָרֵב לְרֶגַע אֶל הַצִּיּוּן עָלָיו בָּעֲרוּ בִּשְׁעָתוֹ נֵרוֹת שֶׁמֶן וְשַׁעֲוָה לָרֹב, שָׁלְפָה בִּזְרִיזוּת אֶת מִטְפַּחַת הַבַּד סְפוּגַת הַדְּמָעוֹת שֶׁבְּתִיקָהּ וְהֶעֱבִירָה אוֹתָהּ הָלוֹךְ וְשׁוֹב עַל פְּנֵי הַצִּיּוּן, כְּמוֹ מְנַקָּה אֶת הַמַּצֵּבָה מִשְׁכְּבַת הַפִּיחַ וְהַשָּׁמֶן שֶׁהִצְטַבְּרָה עָלֶיהָ, לְאַחַר שֶׁהַמִּטְפַּחַת נִסְפְּגָה כַּהֹגֶן וְשִׁנְּתָה אֶת גְּוָנָהּ לְשָׁחֹר בּוֹהֵק טָמְנָה אוֹתָהּ עָמֹק בְּתִיקָהּ.

*

'יַעֲנֵקֵל, הֵבֵאתִי לְךָ סְגֻלָּה מֵהָאוֹר הַחַיִּים' הִכְרִיזָה הגב' קַמִינֶצְקִי בְּקוֹל מְאֻשָּׁשׁ, מָלֵא תִּקְוָה, מִיָּד בְּשׁוּבָהּ לְבֵיתָהּ בִּשְׁעוֹת לֵיל מְאֻחָרוֹת. הִיא סִפְּרָה לְבַעֲלָהּ בְּקִצְרָה עַל הָרַעְיוֹן שֶׁעָלָה בְּמוֹחָהּ בְּעוֹדָהּ מִתְפַּלֶּלֶת לְיַד הַצִּיּוּן. "אֲנִי מְבַקֶּשֶׁת שֶׁתַּחְבֹּשׁ אֶת הָרֶגֶל, אֶת הָאֲזוֹר הַכּוֹאֵב, עִם הַמִּטְפַּחַת הַזּוֹ".

ר' יַעֲקֹב הִבִּיט בַּמִּטְפַּחַת הַשְּׁמְנוּנִית הַמְּפַיַּחַת וְהִתְלַבֵּט. "חֲלִילָה, אֵינֶנִּי מֵטִיל כָּל סָפֵק בִּזְכוּתוֹ שֶׁל הָ'אוֹר הַחַיִּים' לַעֲזֹר וּלְהוֹשִׁיעַ, אֲבָל אִם הַמִּטְפַּחַת הַזּוֹ תַּעֲזֹר לִי? זֶה כְּבָר מַשֶּׂהוּ אַחֵר".

בְּרֹם הַלַּהַט וְהָאֱמוּנָה בִּדְבָרֶיהָ שֶׁל זוּגָתוֹ לֹא הֵנִיחוּ לוֹ, הוּא הֵסִיר אֶת הַתַּחְבֹּשֶׁת מֵאֲזוֹר הַמַּכָּה, חָבַשׁ אֶת עַצְמוֹתָיו הַדּוֹאֲבוֹת בְּמִשְׁפַּחַת הַחֲלָקְלַקָּה שֶׁהוֹתִירָה עִקְבוֹת עִטָּרָן בְּכָל פִּנָּקוֹם שֶׁרַק נִגְעָה, מֵעַל הַמִּטְפַּחַת כָּרַךְ שׁוּב אֶת הַתַּחְבֹּשֶׁת הָרְגִילָה, הֵיטִיב אֶת רֹאשׁוֹ עַל הַכַּר וְקָוָה לְטוֹב.

*

שָׁעָה קַלָּה לְאַחַר מִכֵּן פִּלַּח זַעֲוֹעַ שֶׁל הִתְרַגְּשׁוּת אֶת בֵּית מִשְׁפַּחַת קַמִינֶצְקִי. הָיָה זֶה הָאָב, ר' יַעֲקֹב, שֶׁהִרְגִּישׁ 'מְשֻׁהוּ' וּמִהֵר לְשַׁתֵּף אֶת זוּגָתוֹ בְּמַתְחוֹלֵל. מַשֶּׂהוּ קָרֶה בָּרֶגֶל... לֹא מוּבָן, לֹא בָּרוּר אֵיךְ, הַכְּאֵב הַלּוֹפֵת כְּמִלְחָצַיִם נָמוֹג לוֹ בִּפְתְאוֹמִיּוּת, צָנַח בְּכַמָּה דְּרָגוֹת. דְּמָעוֹת שֶׁל הִתְרַגְּשׁוּת שָׁטְפוּ אֶת עֵינָיו שֶׁל ר' יְהוֹשֻׁעַ וּבְנֵי בֵּיתוֹ, יְשׁוּעַת ה' כְּהֶרֶף עַיִן....

אֲבָל הַפֶּלֶא הַמְשַׁמָּעוּתִי פִּי כַּמָּה הִתְרַחֵשׁ כַּמָּה שָׁעוֹת לְאַחַר מִכֵּן, כַּאֲשֶׁר לָרִאשׁוֹנָה מִזֶּה כַּמָּה חֳדָשִׁים, מֵאָז הַמַּכָּה, חָשׁ ר' יַעֲקֹב כִּי הוּא מְסֻגָּל לְהַציג אֶת כַּף רַגְלוֹ עַל הָאָרֶץ, וַאֲפִלּוּ לִנְסוֹת לִדְרֹךְ עָלֶיהָ, לְהָעֵז לִפְסֹעַ.

זוֹ הָיְתָה הַפְּסִיעָה הָרִאשׁוֹנָה בַּדֶּרֶךְ הַמְּהִירָה לְשִׁקּוּם מָלֵא.

אַחֲרֵי כַּמָּה יָמִים הוּא כְּבָר יָכוֹל הָיָה לְהִתְהַלֵּךְ בְּלִי מַקֵּל, הַבֶּרֶךְ כְּבָר לֹא כָּאֲבָה, הָעֲצָמוֹת לֹא דָקְרוּ כְּמוֹ מֵחָטִים, הַחֲרִיקוֹת הַמְּאַיְמוֹת חָדְלוּ לְהִשָּׁמַע מִתּוֹךְ הָרֶגֶל, עַד שְׁבִתְוֹךְ יָמִים לֹא רַבִּים לֹא נוֹתַר לוֹ' יַעֲקֹב אֶלָּא לְהִתְקַשֵּׁר בְּלֵב מִתְרוֹנֵן לְמָקוֹם עֲבוֹדָתוֹ וּלְהוֹדִיעַ שֶׁהַחֻפְשָׁה הַכְּפוּיָה שֶׁנֶּאֱלַץ לִטֹּל – הִגִּיעָה לְסוֹפָהּ הַטּוֹב.

*

כַּמָּה חֳדָשִׁים אַחֲרֵי הַנֵּס הַגָּדוֹל.... שִׂמְחַת תּוֹרָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת 'הַר צְבִי' בִּירוּשָׁלַיִם, מַעְגְּלֵי רִקּוּד מְלֵאֵי שִׂמְחָה פּוֹרְצִים סְבִיב הַבִּימָה, בֵּין הַרַקְדָנִים הַבּוֹלְטִים נִרְאֶה לֹא אַחֵר מֵר' יַעֲקֹב הַמְּפֻזָּז בְּחִנָּנִיּוּת כְּאַבְרֵךְ צָעִיר, מְשַׁלְהֵב אֶת הָאַבְרָכִים הַצְּעִירִים בְּרִקּוּדָיו. מִי שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ מַה עָבַר עָלָיו בַּקַּיִץ הָאַחֲרוֹן, לֹא יַעֲלֶה עַל דַּעְתּוֹ שְׁמְּדֻבָּר בְּ'חְבוּשׁ' שֶׁיָּצָא מִבֵּית הָאֲסוּרִים.

"שָׁמְעִי רֶגֶל בְּפָנַי עֲצָמוֹ" מַכְרִיז ר' יַעֲקֹב בְּנֶהֱרָה בְּאָזְנֵי יְדִידָיו, כְּשֶׁבַּמִּקְרֶה הַזֶּה מְקַבְּלִים דִּבְרֵי הַמְּשֻׁנָּה מַשְׁמָעוּת אִישִׁית מְיֻחֶדֶת.

"תְּקוּפָה קְצָרָה לְאַחַר מִכֵּן כְּבָר לֹא יָכַרְתִּי בְּאֵיזוֹ רֶגֶל אַרְצִי הַנֵּס. הַכְּאֵב נֶעְלַם כְּלֹא הָיָה, לֹא בִּקַּשְׁתִּי אֲפִלּוּ לַעֲרֹךְ 'צְלוּם' נוֹסָף, פָּשׁוּט לֹא הָיָה צֹרֶךְ בְּכָךְ. פֶּלֶא פְּלָאִים! לְלֶמֶדְךָ כַּמָּה גָּדוֹל כּוֹחוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ 'הָאוֹר הַחַיִּים' הַקָּדוֹשׁ, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ" מְסַיֵּם ר' יַעֲקֹב, בַּעַל הַנֵּס הַמַּכִּיר הֵיטֵב בְּנִסּוֹ (הַמְבֻשָּׂר בָּלָק תשע"ט).

***

א.ה. רְאֵה 'כָּל מִשְּׁאֲלוֹתַיִךְ' לְמָרָן הַגְּרַ"ח קַנְיֶבְסְקִי זצוק"ל (עמוד קכ"ב):

"[שְׁאֵלָה]: יֵשׁ אֲנָשִׁים הַמִּשְׁתַּמְּשִׁים בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ בְּבֶגֶד שֶׁל צַדִּיק. פְּלוֹנִי יֵשׁ לוֹ אֶת הַקִּיטֶל שֶׁל הַמַּשְׁגִּיחַ וְכוּ', וְגַם אַבָּא (הַסַּטְיִיפְלֶר) הָיָה לוֹבֵשׁ הַשְׁטְרַיְמֶל שֶׁל הַלַּיְשֶׁם, מַה הָעִנְיָן בָּזֶה?

[תְּשׁוּבָה]: בִּירוּשַׁלְמִי נְדָרִים (כט: פ"ט ה"א) - "מַקְלוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר הָיְתָה בְּיָדוֹ וְהִיא מְלַמֶּדְתּוֹ דַּעַת". מְשֻׁמָּע שֶׁיֵּשׁ בְּכָךְ עִנְיָן". עכ"ל. ועד"ז י"ל בְּשֶׁמֶן שֶׁשִּׁמֵּשׁ לְ'נֵר נְשָׁמָה' – שֶׁשִּׁמֵּשׁ לְנִשְׁמַת הַצַּדִּיק, וְהוּא בִּבְחִינַת 'בֶּגֶד שֶׁל הַצַּדִּיק'.

*

כְּשֶׁנִּתְעַצַּתִּי עִם אָחִי הַגָּאוֹן רַבִּי דָּוִד שְׁלִיטַ"א – הוּא הוֹרָה לִי לְהוֹסִיף: שֶׁאִם כִּי יֵשׁ מָקוֹר נֶאֱמָן וְשָׁרֵשׁ קָדוֹשׁ לִסְגֻלָּה זוֹ. וְכַנַ"ל. מ"מ צָרִיךְ לָשִׂים לֵב לִשְׁמֹר עַל הָאִזּוּן וְהַמִּשְׁקָל הַנָּבוֹן בַּעֲבוֹדַת ה' - שֶׁלֹּא לַהֲפֹךְ אֶת הָעִקָּר לְטָפֵל וְאֶת הַטָּפֵל לְעִקָּר. וְהָעִקָּר הוּא 'אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל ה'... כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רֹפְאֶךָ'.

וְזֶהוּ ג"כ הָעִקָּר הַנִּלְמָד מֵהַמַּעֲשֶׂה הנ"ל: רְאוּ מָה גָּדוֹל כֹּחַ קְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל הָאוֹר הַחַיִּים זיע"א – שֶׁנִּשְׁתַּלֵּם בְּמַעֲלוֹת הַתּוֹרָה וַעֲבוֹדַת ה', עַד שֶׁאֲפִלּוּ חֻפְצֵי תַּשְׁמִישׁוֹ – נִתְעַלּוּ בְּקִדְשָׁה לְרַפְּאוֹת חוֹלִים. עדמש"כ הַמְסֻלָּת יְשָׁרִים (פֶּרֶק א): "כִּי הִנֵּה עִלּוּי גָּדוֹל הוּא לַבְּרִיּוֹת כֻּלָּם בִּהְיוֹתָם מְשַׁמְּשֵׁי הָאָדָם הַשָּׁלֵם הַמְקֻדָּשׁ בִּקְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ...".

העלון מתפרסם בתמיכתו ועידודו של מורינו הגאון הגדול רבי יצחק שאול קניבסקי שליט"א
לשמיעת שיעורי הירושלמי מאת מורנו שליט"א, ולסדרי ומבחני 'שיח התורה': 5000–308–03. או בעמדות 'נדרים פלוס'